టుబీ ఆర్ నాట్ టుబీ.
ఎస్ ఆర్ నో.

ఉండనివ్వాలా? తీసివేయాలా?

అవును. ఈ గుండెల మీద ఈ [illegible]లే బరువును, ఇలానే భరించాలా? పోనీ తీసి[illegible]స్తే? వేస్తే? చూద్దాం. నా మనసు కాటాలో అనుభవాల తూనికరాళ్లను వేసికొంటాము మా[illegible]ం మూర్తి చేతికే ఇవ్వతలచేను.

రాత్రి పన్నెండు గంటలు. అలము[illegible]ంటున్న చీకటితో నిశ్శబ్దం శృతి కలుపు[illegible]ంది. నద్దుమనిగిన రణగొణధ్వనుల స్థానే స్తబ్ధత ఆవరించుకుంది. భారతి- నలభై సంవత్సరాల భారతి. వరండాలో చెక్కకుర్చీలో కూర్చుని ఉంది. బయటంతా చీకటి. ఆమె మన[illegible]లో నూనూ. నిజం చెప్పాలంటే ఇది హాయిగా నిద్రపోవలసిన సమయం. నిద్రపోవలసిన భారతి మెలుకువగా ఉంది. మెలుకువతో ఆలోచనలు. ఆలోచనలలో ఆవేదనలు, తూనికరాళ్లలా [illegible]ను కృంగతీస్తున్నాయి.

మూర్తి ఇంకా రాలేదు. వచ్చేటైము అయింది. మరీ అరగంటా, గంటకంతా వచ్చేం[illegible]ప్పు నడిరాత్రిలో నిశాచరులు విహరిస్తారు, [illegible]ాన వుడు విశ్రాంతిగా నిదురించే సమయం [illegible]ాసు కుని- చిన్నప్పుడెప్పుడో తెలుగు పాఠంలో చదువుకున్నా మాటలు. అప్పుడప్పుడూ, పు[illegible]కాల్లో తప్పులు వ్రాస్తూ ఉంటారు. జీవితా[illegible]వం తక్కువై అనుకుంటూ భారతి తన ఇద్దరు పిల్లలతో కలిసే ఎనిమిది గంటలకే భోజనం [illegible]స్తుంది. ఎప్పుడూ సంఘపు భాషలో ఆ[illegible]ద్దరూ వంశోద్ధారకులే: ఒకరు తొమ్మిదవ [illegible]గతి, ఒకరు ఇంటర్. ఈ ఇంటర్ కుర్రాడితో[illegible] కష్టంగా ఉంది. యవ్వనపు దుర్రాక్రమణ [illegible]హం లోకి, గొంతులోకి చొచ్చుకుంటూ వచ్చేసింది. అలవాట్లకు టర్నింగ్ స్టేజ్. అందుకే భారతి అనుపుత్రుని దగ్గర స్నేహితురాలిలా కనిపించ ప్రయత్నిస్తోంది. తప్పదుమరి. ఒక సంవత్సరము నుండి మూర్తి మరీ ఆలస్యంగా అంటే అర్ధరాత్రి దాటిన తర్వాత ఇంటికి రావటం మొదలుపెట్టాడు. బాబు పదవతరగతి నుండీ అర్ధరాత్రి వరకూ చదవటం ప్రారంభించాడు. తను నిద్రమాత్రలు సహాయంతో నిద్రపోవటం అలవాటు చేసుకుంది. తనలో కలిగే ఆలోచనలకు భయపడి ఫలితం? మూర్తి వచ్చినప్పుడు

అంతవరకూ చదువుకుంటున్న పె[illegible]కొడుకు తలుపు తీసేవాడు. అప్పుడు వాళ్లిద్దరి చూపులు ఎలా ఉంటాయో? భారతి ఊహించగలదు. అయినా ఊహించదు. భారతి అవిశ్రాంతిగా ఆలోచిస్తూనే మూర్తికోసం ఎదురు చూస్తోంది. అలా తన భార్య తన కోసం నిద్రాహారాలు మానుకుని ఎదురు చూడాలని మూర్తి అనుకోడు, భారతి అనుకోదు. అయినా ఈ రోజు తప్పదు. తప్ప కూడదనే భారతి ఉద్దేశ్యం. ఈ ఒక్కరోజే ఇలా, ఈ ఎదురు చూపు. రేపు పెద్దబాబు పిక్‌నిక్ నుండి వచ్చేస్తాడు. పిల్లలు ఇంట్లో ఉన్నప్పుడు కొన్ని కొన్ని విషయాలు మాట్లాడకూడదు. అదీ పోట్లాటలాంటి మాటలు. అందుకే ఈ రోజుని వినియోగించ [illegible]ంది. మరలా ఇట్లాంటి అవకాశం ఎప్పుడొస్తుందో తెలియదు కనక.

మూర్తి అర్ధరాత్రి తర్వాత వచ్చి, ఉదయం తొమ్మిదిగంటలకే లేచేసి, ఆదరాబాదరా టిఫిన్ తినేసి వెళ్లిపోతాడు. మధ్యాహ్నం లంచ్ ఎక్కడో? రాత్రిళ్లు మాత్రం తప్పకుండా క్లబ్‌లోనే. నిజంగా క్లబ్‌ల నిర్వాహకుల నందరినీ అభినందించాలి. లేకపోతే- మూర్తిలాంటి వారంతా ఏమై ఉండేవారో?

అబ్బ..! ఇంకా ఎంతసేపు ఇలా ఎదురు చూడాలి? ఈ ఒక్కరోజేగా ఇలా. ఓపిక పట్టు భారతి. స్త్రీవి భారతస్త్రీవి. భరించలేవా ఆ మాత్రం. ఈ ఒక్కరోజేగా. రేపటి నుండి? అవును రేపటి నుంచి ఏం ఉంటుంది?

ఏమీ ఉండదు. అయినా ఏమార్పూ ఉండదు. అన్నీ ఉన్నట్లే ఉండి ఏమీ లేకపోవటం నిజంగా ఎంత దురదృష్టం. తనకేనా? తనలాంటి వారు ఇంకా ఎవరైనా ఉన్నారా?

ఏం తనకేమయిందీ? తను బావుంటుంది. పెళ్లయిందీ: భర్త మంచి ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. ఇద్దరూ మగపిల్లలే. భారతి అదృష్టవంతురాలు అంటారంతా. నిజంగా తను అదృష్టవంతురాలేనా? ఆడపిల్ల పుట్టిన దగ్గరనుండీ భాగింపబడుతూ వస్తుంది. తల్లితండ్రుల చేత భర్త చేత చివరగా పిల్లలూ, మనుమల చేతకూడా. ఇలా భాగింపబడీ, భాగింపబడీ, చివరికా విభాగిని జీవితం, జీరో దగ్గర ఆగిపోతుంది. అక్కడ భాగించటానికేం మిగలదు కనుక.

ఎస్ భారతీ నువ్వింటికి పెద్దదానివమ్మా నీకర్థం చేసుకునే వయసూ, మనసూ ఉన్నాయి. మీరా నలుగురూ ఆడపిల్లలే. చూడు మీ అందరినీ చదివించాలంటే మీ నాన్నగారికెంత కష్టం ఆలోచించు. తల్లిమాటలవి. మొదటి భాగాహారమిది.

అంత కష్టమయితే నలుగురు పిల్లల్ని ఎలా కన్నారమ్మా? అనలేదు నోటితో, కానీ ఆ ప్రశ్న నా కళ్లల్లో తప్పక ఆవిడకు కనిపించే ఉంటుంది. ఇప్పుడే కాదు. ఊహ తెలిసిన దగ్గర నుండీ నా ప్రతికోరికా, నలుగురు పిల్లలనే బండకింద అణచి వేయబడుతూ వస్తోంది. ఆ ప్రతిసారీ నా కళ్లలో ఆ ప్రశ్న వాళ్లకు కనిపిస్తూనే ఉంది. అదే మా మధ్య శతృత్వాన్ని పెంచిందేమో బహుశా.

"ఆలోచించు భారతి"- తల్లి.

అవును తనారోజు నిజంగానే ఆలోచించింది. తనని చదివించటానికి కష్టమయ్యేంత పేద వాళ్లు కారు తన తల్లితండ్రులు. అయినా కష్ట మంటున్నారంటే? తల్లి చదివించటం ఇష్టంలే దనేగా?

మనమలో ఎక్కడో ఏ మూలో నలిగిన బాధ.

ఎంత ఆశ్చర్యం? మరెంత ఆనందం! కాదూమరి? మూర్తి కోరికోరి చేసుకోవటం ఏ'భారతి నాకు నచ్చిందండీ. ఆమెను నేను పెండ్లి చేసుకుంటాను" అన్న మూర్తి మాటలకు తనేకాదు. తల్లిదండ్రులూ, చెల్లెళ్లూ అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు? ఏమైతేనేం థ్యాంక్యూ. మూర్తిగారూ. మీరేగనక ఇలా పెళ్లి చేసుకుంటానంటూ ముందుకు రాకపోతే- ఆడపిల్లా కూరగాయ ముక్కాలాంటి నేను, పెండ్లి చూపుల మార్కెట్లో బిక్కుబిక్కుమంటూ ఎంతకాలం కూర్చోవలసి వచ్చేదో. అన్నానా? అన్నింతకాలం కూడా నాముద్దూ ముచ్చట్లను తీర్చలేదు మూర్తిగారూ మీరు.

కట్నం వద్దన్నంత మాత్రాన లాంఛనాలూ గట్రా వద్దన్నానా? అసలు కట్నం వద్దన్నందుకైనా ఎంతగొప్పగా చూసుకోవాలి నన్ను? అడగకుండా స్కూటర్లూ, టీవీలు కానుకలుగా ఇచ్చి, ఉద్యోగంలో ప్రమోషన్లు ఇప్పిస్తానంటుంటే, పిల్లల్లో కష్టం నాయనా ధరలు మండిపోతున్నాయి. అందుకే పండగకు పిలవటం లేదు. ఏమనుకోకేం. అసలు నువ్వేమనవు లే. కట్నం లేకుండా మా భారతిని చేసుకోవటంలోనే తెల్సింది నీ మంచితనం, అదన్నం- అంటూ తల్లిదండ్రులు రాసిన లెటరు మొహాన వేసికొట్టి- ఎం మిగతా కూతుళ్లకూ, అల్లుళ్లకూ పెళ్లి చేసిస్తున్నారు కదా? నన్నే ఎందుకు దూరంచేసి వేరుగా చూస్తున్నారు? అసలు పెళ్లికి ముందు నువ్వు సరిగ్గా ఉండేదానా?

"అంటే- అంటే"?

యూ టూ బ్రూటస్?

ఇంతవరకూ తల్లిదండ్రుల దగ్గర నాటకాల్లో ఒక్కప్రశ్నే కదలాడేది. ఇప్పుడు ప్రశ్నగా తాడుగా మరోవ్యథాప్రశ్న. ఇక అప్పటినుండి భర్తచే భాగ్గింప బడటం మొదలు రివ్వున వీచిన చల్లగాలి. చల్లగాలి తాకిడికి భారతి ఈ లోకంలోకి వచ్చింది. నెమ్మదిగా కొంగుని తల మీదుగా కప్పుకుంది. ఆలోచనలు, చల్లగాలి కన్నా, మంచుకన్నా కూడా మనసుని ఫ్రీజ్ చేస్తున్న వీటిని ఎలా అరికట్టాలి?

నో తనింక భరించలేదు.

అబ్బ- పవిటలాగి చెవుల చుట్టూ బిగించేసరికి, గుండెదగ్గర మంగళ సూత్రాలు గుచ్చుకున్నాయి. అదే ఒహప్పుడయితే.

ప్రియతమా! నువ్వూ, నేను చెరో మంగళసూత్రం. చూసావా ఎలా బంధింపబడ్డామో ఈ బంగారు తాడుకి! ఇది బంగారు తాడు కాదు. నీ, నా ప్రేమ పాశం. అది నీ చేతలతో చలించి, నా గుండెలకు తాకుతుంటే పులకింతలూ, గిలిగింతలూనూ, నువ్వనే భావనతో తెలుసా అనేది-

మరిప్పుడు? అవే మంగళసూత్రాలు

సగభాగమై
బతుకును
ఎవరు
భాగిస్తున్నారు?

ప్రేమ పాశంగా
నిలుస్తున్న
'మంగళ సూత్రానికి
మాటలు వస్తే...

(అసలు మంగళం అంటే అర్థమేమిటో) ప్రస్తుతం తనగుండె దగ్గర బాకుల్లా గుచ్చుకుని బాధిస్తున్నాయి. తెగించి యే నిర్ణయం తీసుకుందామన్నా పిల్లలు. అవును పిల్లలు. తనకేనా వీళ్లు పిల్లలు? మూర్తికి కాదా? మరి అతనికి లేని బాధ్యత తనకెందుకూ? బాధ్యత! అవును తనకే బాధ్యత ఎక్కువ. అతనికో మదేయ సుఖము.

మరితనకో? పెనాల్టీనా?

కాదే. తనేకనుక అలా ఆలోచించి ఉంటే, ఈ మంగళసూత్రాలను తీసి మూర్తి మీద విసిరేసి వెళ్లిపోయి ఉండేది. కానీ పిల్లలు తనకు కావాలి. వాళ్లను తన తల్లితండ్రుల్లా నిర్లక్ష్యంగా, భర్తలా స్వార్థపరుడులా కాకుండా గొప్ప ఆదర్శంతో పెంచాలి. అలాగే అనుకుంది ఈ రోజు వరకూనూ. కానీ ఈ రోజేమయింది? బజారుకెళ్తే బంద్ అని తెలిసి, వెంటనే ఇంటి కొచ్చేసింది. ఆఫీసు రూంలో పెద్దకొడుకు మాటలు వినిపిస్తున్నాయి.

అదిరా లైఫంటే. పిక్నిక్ వెళ్లాలంటే డబ్బు వ్వరని, పుస్తకాలు కొనుక్కోవటానికని చెప్పాన్లే. అక్కడ మా డేడ్ ప్రక్కన ఒక ఆంటీ కూర్చునుంది. స్లీవ్‌లెస్ జాకెట్. తెల్లటి గుండ్రటి జబ్బలు. ఇంకా చాలామంది ఆడామగా కూర్చుని కార్డ్స్ ఆడుతున్నారు. జాలీగా, జోక్స్ వేసుకుంటూ. నాన్నని చూస్తే భలే అసూయవేసింది. లైఫంటే నాన్నదే అనిపించింది. భలే ఎంజాయ్ చేస్తున్నాడు లైఫ్ని. అంతేకాని- పాత చింతకాయలాంటి అమ్మ మొహం చూస్తూ నాలుగు గోడల మధ్యా నలిగిపోవటం కన్నా, నాన్నలా బయటి ప్రపంచంలో ఖుషీ చేయడమే నాకిష్టం-. ఇంకా ఏంచెప్పబోయేవాడో కానీ, నా పుత్రుడు గుమ్మంలో నన్ను చూసాడు. అసంకల్పితంగా చేతిలో సిగరెట్ క్రిందకు జారింది. అది-

The bold new smoke of the brave New generation' BURTON సిగరెట్

లక్ష్యానికి, నా ధ్యేయానికీ మొదటి చురుకు పడినట్లు అప్పుడే గమనించాను. నన్ను చూసి కూడా అరక్షణంలో తన్నితాను సర్దుకుని, కేర్‌లెస్‌గా భుజాలు ఎదిలించాడు. అంటే? అంటే- వీడిచేతిలో కూడా నా జీవితం భాగింపబడటం మొదలయ్యిందా? తొందరలోనే నేను జీరో స్థానానికి వెళ్లిపోతున్నానా? నో- వీల్లేదు. నేను కూతురుగా, భార్యగా ఓడిపోవచ్చు. భాగింపబ

హేమ

డవచ్చు. కానీ తల్లిగా మాత్రంగా నేను ాగిం పబడకూడదు. రిమైండర్. ఎంత భా చినా తల్లి, తల్లిగా మిగిలిపోవాలి. పేడింకా ర్తిగా పాడయిపోలేదు. తండ్రి అడుగుజాడల్లో పయనించటానికి ఆ బాటపై ప్రథమ ాదం మాత్రం మోపాడు. నేనా పాదాన్ని కు్క లాగాలి. ఇంకా ఏనభైశాతం ఆశ నా ేతివేళ్లల్లో ఉందనే అనుకుంటున్నా. అయి ఆ వేళ్లకి ఎంతబలముందీ అనేదే నాకు తెలియటం లేదు. ఈ చేతికింకా బలం కా ాలంటే మూర్తి బలమైన వేళ్లు, నావేళ్ల క ారం కావాలి. ఇస్తారా మూర్తి తనసహకారాన్ ?

ఎస్ అర్ నే. ఎస్ అర్ నో... ఎ అర్ నో...

మూర్తిగాని తండ్రిగా తన బాధ్యత ర్తిస్తే, సంతోషమే. లేనప్పుడు ఈ గుండెలమీద ుంగళ సూత్రం రూపంలో కదిలే ఈ బరు ను తీసివేయాలి. బరువుని మోస్తూ బాధ్యత ి భరించటం నా వల్లకాదు.

సుపుత్రుడీరోజు పిక్నిక్ కి వెళ్లా మరల రేపొస్తాడంట! సో... ఈ రాత్రి మూర్తికో ం తలుపులు తెరిచే బాధ్యత భారత తీసుకు ది. ఇదే చాన్స్గా పిల్లల విషయమై మూర్తితో మాట్లాడాలి ఈ రాత్రే. భారతి ఆలోచనలు అక్కడ ఆగిపోయాయి.

దూరంగా గంట కొట్టిన శబ్దం. ొండున్నరా. ఒంటిగంటా, గంటన్నరో తెలి యు. ఈ చీకట్లో తన్నుతాను తూకం వేసుకుంటు భారతి చీకటిని గమనించనే లేదు.

అదిగో దూరంగా కారుశబ్దం.

భారతి శరీరంలో ఒక విధమైన ఉద్వేగం. [illegible] లేదు. తన గుండెల [illegible] [illegible] [illegible] కష్టం కావటంలే [illegible]

కారుశబ్దం మరింత [illegible]

అంతే భారతి [illegible]

[illegible]

[illegible] భారతి [illegible]

[illegible]

[illegible]

అందితే [illegible]

అందకుంటే...

రాళ్లు [illegible]

*

అతివలూ జాగ్రత్త!!

శరవేగంతో ముందుకుసాగుతు్న ఈనాటి విజ్ఞాన శాస్త్రం మానవుని ్రో. భివృద్ధికి దోహదం చేస్తున్న విష ుం వాస్తవమైనదే! అయితే అది మానవ ్ని కొన్ని అనుమానాలకు కూడా గురిచ్ేస్తు న్నది. ఈ నాటికొన్ని పరిశోధనలు, ఒక ప్పుడు మనం సరియైనవనుక న్న వాటిని తప్పంటున్నాయి. ఒకప్ప ుడు తప్పుడువనుకుంటున్న వాటిని సర మైనవని పేర్కొంటోంది.

ఇలాంటిదే ఓ పరిశోధన ఇ ప్పుడు మహిళాలోకంలో ఎన్నో అనుమానా లను రేకెత్తిస్తోంది. వనితల సుకోమాలశ ్రం, మంచి ఆరోగ్యంను వనితలకు ప్ర సాదంగా భావించే వారు. అయితే ఇటీవలే అమెరికాలో జరిగిన ఒక డాక్టర్ల సమ్మేళనంలో గర్భం ధరించ దలుచు కున్న స్త్రీలకు వ్యాయామం ప్రమాద కరమని [illegible] పేర్కొన్నారు. [illegible] [illegible] వనితలు [illegible] [illegible] క్యాన్సర్. జననాంగాలకు సంబంధించిన క్యాన్సర్ను కొని తెచ్చుకుంటున్నారంటున్నారు ఈ డాక్టర్. అంతేకాదు యిలాంటి స్త్రీలలో గర్భధారణశక్తి కూడా సన్నగిల్లిపోయిందని చెప్పాన్నారు.

ఈ సదస్సులో పాల్గొన్న డాక్టర్లంతా. బాగా వ్యాయామం చేసే మహిళల్లో ఎస్ట్రోజన్ అనే హార్మోన్లు, గర్భధారణకు సంబంధించిన కణాలు బలహీన పడి పోతాయనే నిర్ణయానికి వచ్చారు. ఇక ఆధునిక రీతుల్లో వ్యాయామం చేసే వారిలో అయితే వారి మానసిక శక్తులు బలహీన పడిపోతాయంటున్నారు. నెలా నెలా వచ్చే ఋతువుల్లో క్రమం తగ్గిపోతుందంటున్నారు.

అయితే ఈ పిడుగులాంటి వివరణ. మహిళల బరువును తగ్గించడానికి రకరకాల వ్యాయామశాలలను ఏర్పాటు చేసి డబ్బు చేసుకునే వారిని ఇబ్బంది పెట్టంపజేస్తున్నది. కాగా దూరదర్శన్ కార్యక్రమాల్లో యోగ, వ్యాయామక్రీడల్ని చూపించడంలో కూడా వెనకాముందు ఆడుతున్నారు అధికారులు.

ఎ.పి.నాథ్.